

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

קביעת גבולות ערים בעלי צורות שונות

(נ"ב ב') משנה: כיצד מעברין את הערים? בית נכנס בית יוצא, פגום נכנס פגום יוצא (מגדלים² בולטים בחומת העיר), (או) היו שם גדודיות (שברי חומה של חורבות בתים) גבוהות עשרה טפחים, וגשרים ונפשות (מבנים שעל קברים) שיש בהן בית דירה, (בכל אלו) מוציאים את המדה כנגדן (מותחים בכל אותו צד, קו ישר, ומשם ואילך מתחילים למדוד³), ועושין אותה כמין טבלא מרובעת, כדי שיהא נשכר את הזויות⁴.

(נ"ה א') תנו רבנן: כיצד מעברין את הערים? ארוכה כמות שהיא (אין משנים צורתה, לעשותה ריבוע). עגולה, עושין לה זויות. מרובעת, אין עושין לה זויות. היתה רחבה מצד אחד, וקצרה (צרה) מצד אחר, רואין אותה כאילו היא שוה (וכאילו רחבה גם בצידה השני).

(המשך ברייתא): היה בית אחד יוצא (בולט) כמין פגום, או שני בתים יוצאים כמין שני פגומין, רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהן (והוא גבול העיר), ומודד ממנו ולהלן אלפיים אמה.

(המשך ברייתא): היתה (העיר) עשויה כמין קשת או כמין גאם (כעין "ך", וכל השטח שבינתיים פנוי מבתיים), רואין אותה כאילו היא מלאה בתים וחצרות (ועושים אותה מרובעת כצורת "ס" סתומה), ומודד ממנו ולהלן אלפים אמה.

אמר מר: מרובעת אין עושין לה זויות. פשיטא! לא צריכא, דמרבעא ולא מרבעא בריבוע עולם (שאינה מכוונת במדויק לצפון דרום וכו'). מהו דתימא לירבעא בריבוע עולם⁵, קא משמע לן.

אמר רב הונא: עיר העשויה כקשת, אם יש בין שני ראשיה (היינו אורך מקום היתר) פחות מארבעת אלפים אמה (שתחום ראשה זה נבלע בתוך תחום ראשה האחר, נעשו עיר אחת), מודדין לה מן היתר (ורואים כאילו היא מליאה בתים). ואם לאו, מודדין לה מן הקשת⁶.

1. לשון אשה עוברה, להרחיב גבולותיה, ולכלול בתים העומדים בתוך שבעים אמה ושיריים כחלק ממנה, כדי למדוד משם ואילך את תחומה.
2. שהיתה עיר מוקפת חומה, ויש מגדלין עגולין בולטין בחומה, פעמים שבולטין בפנים פעמים שבולטין בחוץ. רש"י. והמאירי פירש פגום - בניין שאינו שלם.
3. אם בליטות הללו אצל קרן מזרחית צפונית, רואין כאילו יש בליטה אחרת כנגדה בקרן מזרחית דרומית, וחוט מתוח מזו לזו ומודד מן החוט ולחוץ, כדי שיהא התחום שוה לשתי קרנות ולא יהא כאן קצר וכאן ארוך. רש"י.
4. כלומר אם היתה העיר עגולה, עושה לה רבוע סמוך לה (כלומר חוסם את העיגול ומשיק לו) ואח"כ מודד מחוץ למרובע אלפים אמה לכל רוח, ומשתכרים אנשי העיר, אותם התוספות שנוסף המרובע על העגול שבתוכו. פירוש המשניות לרמב"ם.
5. וביאר הרשב"א (נ"ה א', ד"ה מהו דתימא) את ההוא אמינא, משום דכתיב (גבי ערי הלויים, במדבר לה,ה) פאת קדמה ופאת צפונה, ומינה אמרינן (נ"ו א') דעגולה מרבעין אותה בריבועי עולם, הוה אמינא דאפילו מרובעת נמי כל דלא מרבעא לריבועי עולם, מרבעין לה, קמ"ל.
6. לכל אחד מפתח ביתו, וחלל העיר החלק שאין בו בתים, מן המידה הוא. רש"י. וביאר הריטב"א (נ"ה א', ד"ה אם יש בין) שהיה נראה מן הלשון, כי אפילו אותם שדרים בעיר לפנים מן הצד החיצון, אם באים לצאת דרך הקשת הפנימי, מודדיים להם מפתח בתיהם. אבל אי אפשר לומר כן, דהא כל העיר כולה כד' אמות דמיא לכולהו! ולא אמרו למדוד מן הקשת אלא למי שבא לצאת דרך פתחי הבתים שהם בחומת העיר לצד הקשת מבפנים שאין מודדין להם מן היתר שכנגד רגלי הקשת מבחוץ אלא מן הבתים שבקשת. ואין ספק כי לזה נתכוון רש"י. עכת"ד. וכן פסק המשנ"ב (שצח,ד, ס"ק טו). וראה ספר העיתים (ס"ל סב).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

(נ"ה ב') (ומברר) וכמה הוי (המרחק המירבי) בין יתר לקשת?

(4) רבה בר רב הונא אמר: אלפיים אמה.⁷

(2) רבא בריה דרבה בר רב הונא אמר: אפילו יתר מאלפיים אמה.

אמר אביי: כוותיה דרבא בריה דרבה בר רב הונא מסתברא. דאי בעי הדר אתי (למקום היתר) דרך בתים (שסביב הקשת⁸).

שיטות הראשונים

עיר העשויה כמין גאם: בגמרא מבואר שרואים אותה כאילו מלאה בתים, ומודדים ממנה ולהלן אלפיים. כתב האור זרוע שיש לרבעה ולתת לה פיאות, ואח"כ לרבע את התחומין. וכתבו הרשב"א והריטב"א שכשעשויה כמין גאם אין מרבעים אותה לפי היתר, אלא משלימים את שתי הצלעות החסרות לריבוע. ושיש מי שאומר שמרבעים לפי היתר.⁹ והרמב"ם כתב שמודדים לה מן היתר¹⁰. וכן פסק השו"ע¹⁴.

אין בין ראשיה ד' אלפים מודדים מהיתר. כמה הוי בין יתר לקשת: פלוגתא דאמוראי, ומסיק אביי כמאן דאמר אפילו יתר מאלפיים אמה. וכן פסק הרא"ש. אבל הרי"ף והרמב"ם השמיטו דין זה¹². וכן השמיטו השו"ע¹³.

אם יש בין שני ראשיה מעל ד' אלפים מודדין לה מן הקשת: כתבו תוספות לא מן הקשת ממש, אלא ממקום שמתקצר בפנים ואין שם ד' אלפים; דלא גרע מאילו ניטל אותו של מעלה (כלומר אותם ראשי קשת שיש ביניהם ד' אלפים). וכן דעת הרשב"א והריטב"א. וכן פסק הרמ"א¹⁴ בשם ויש אומרים.

עיר העשויה כקשת, שמודדים מהקשת (כשבין ראשיה ד' אלפים): דעת הרשב"א והריטב"א, שמודדים מהקשת אפילו כשאין

7. אבל יותר מאלפים כיון דמכי נפק מביתו הולך לו תחום שלם מקמי דלימטי ליתר, לא משחינן ליה מן היתר. רש"י.

8. דרך הבתים סביב הקשת יכול להלך עד שמגיע לאחד מן הראשון, ומשם יכול להלך לראשו האחר, שהרי תחומיהן נבלעין זה בזה; וכיון דבהיתר יכול להלך למקום היתר, תו לא אסר ליה אורך החלק לשוויה כשתי עיירות, ורואין אותה כאילו היא מלאה בתים וחצירות. רש"י.

9. כיון שהיא הצלע הרחבה לאחר שמחשיבים החלל כאילו מלא בתים. ודחו דבריו. ומהמשנ"ב (שצח,ד, ס"ק יג) מבואר שמרבעים את הגאם לפי שתי צלעות הישרות, כדעת הרשב"א.

10. דברי הרמב"ם קצת סתומים. ואפשר להבין מדבריו שמושכים קו בין שתי הזוויות, ומה שבתוך קו זה הוא בכלל העיר (ולפי זה הוא שיטה שלישית). וצ"ב. וראה ביה"ל (שצח,ח ד"ה מאתיים) שהחת"ס (או"ח ח"א, תשובה צד) כתב שעיר העשויה כמין גאם אין מרבעים אותה אלא רק מותחים החוט בלאכסון כמין יתר של קשת. ודחה בביה"ל דבריו, מחמת דברי הרשב"א (חי' נ"ה א', ד"ה כמין קשת) והריטב"א (נ"ה א', ד"ה וכמין גם).

11. או"ח שצח,ד. ומהמשנ"ב (שצח,ד, ס"ק יג) מבואר שמרבעים את הגאם לפי שתי צלעות הישרות, כהרשב"א.

12. או"ח שצח,ד (הרמב"ם בפרק כ"ח מהלכות שבת). ובעל המאור כתב בדעת הרי"ף ושמה הניח דבר סתום מאחר דקיימא לן כרבא בריה דרבה בר רב הונא דאמר אפילו יותר מאלפים, הרי סתמו כפירושו שמאחר שלא נתן שיעור הרי היא בחזקת כל שהיא. וכן דייק הב"י (בדק הבית, ד"ה אבל הרי"ף השמיט).

13. או"ח שצח,ד (הרמב"ם בפרק כ"ח מהלכות שבת).

14. או"ח שצח,ד. מקורות - תוספות (נ"ה ב', ד"ה ואם). רשב"א (חי', נ"ה א', ד"ה ואם לאו). ריטב"א (נ"ה א', ד"ה ומאי מן).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

אלפיים מהקשת ליתר¹⁵. ודעת התוספות והרא"ש, שאם אין ביניהם אלפיים, מודדים בכל עניין מן היתר¹⁶. וכן פסק הרמ"א להקל¹⁷.

פגומים היוצאים מן העיר: דעת רבינו חננאל, הראב"ד ור"י, דפגום היוצא מהעיר יש לו דין קשת. ודעת הרשב"א והריטב"א, דפגום קיל מקשת¹⁸. והרא"ש הסתפק בדבר¹⁹. והרמ"א²⁰ פסק לחומרא, כרבינו חננאל וסיעתו. ואם הבתים יוצאים זה אחר זה כנגד אמצע העיר, גם דעת הראב"ד להקל בזה²¹.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות תחומין, סימן שצח)

- א. הבא למדד אלפים אמה של תחום העיר, אם היתה העיר אריכא וקטינא, או שהיתה מרבעת לא לרבע העולם, הואיל ויש לה ארבע זוויות שוות, מניחים אותה כמות שהיא, ומודדים לה אלפים אמה לכל רוח מארבע רוחותיה.
- ב. היתה עגלה, עושין לה זוויות ורואין אותה כאלו היא בתוך המרבע, ומודדין חוץ מצלעות אותו מרבע אלפים אמה לכל רוח שנמצא משתפר הזווית; וכן אם היתה העיר משלשת או שיש לה צלעות רבות, מרבעים אותה ואחר כך מוציאים חוץ למרבע אלפים אמה לכל רוח.
- ד. היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחד, רואין אותה כאלו כלה רחבה. היתה עשויה כמין גם או כקשת, אם יש בין שני ראשיה פחות מארבע אלפים אמה מודדין לה מן היתר ורואין את כל הרחב שבין היתר והקשת כאלו הוא מלא בתים; ואם היו בין שני ראשיה ד' אלפים, אין מודדין לה אלא מן הקשת.

15. דכיון שיש מרחק גדול כל כך ביניהן כשני תחומי שבת נראית כשתים ולא שני אמה אפילו לא מצי אפילו אין מרבעין אותה. רשב"א (נ"ה א', ד"ה אמר רב הונא). ריטב"א (נ"ה ב', ד"ה רבה).

16. שלפי רבא בריה דרבה בר רב הונא דאמר שכשיש בין שני ראשיה פחות מד' אלפים, מודדים מהיתר אפילו כשיש יותר מאלפיים בין יתר לקשת, דאי בעי הדר אתי דרך בתים, הוא הדין כשיש פחות מאלפיים, אפילו בעיר שיש יותר מד' אלפים בין שני ראשי הקשת, מודדים מהיתר. מקורות - תוספות (נ"ה א', ד"ה פחות); רא"ש (סי' ב). רשב"א (נ"ה א', ד"ה אח"כ מצאתי).

17. או"ח שצח. ודעת הטור להקל עוד יותר, שבעיר העשויה כקשת, אפילו שיש בין שני ראשיה ארבעת אלפים אמה, אפילו במקום שלא נתקצר שם הקשת, כל שאין מן המקום ההוא עד גג הקשת רק אלפיים, חשיב כל אותו המקום כאילו מלא בתים ומודדים האלפיים של תחום משם ולחוץ. וביאר הב"י (ד"ה היתה עשויה) שהטור למד כן ממה שהקלו התוספות והרא"ש לענין כשאין בין יתר לקשת יותר מאלפיים, דהוא הדין כשיש יותר מאלפיים, דעל כל פנים מודדים ממקום שהוא בתוך אלפיים. והמג"א (ס"ק ג) העתיק דברי הטור. אמנם הביה"ל (ד"ה ויש אומרים) כתב שקשה מאוד לסמוך על זה, עיי"ש.

18. ואפילו החלל שבין שתי שורות הבתים מחזיק יותר מארבעת אלפים אמה. וכן אם הוא יוצא מצד אחד, לכולם מודדים התחום של העיר מבית האחרון (והיינו אפילו כשהולך מצד השני שאין שם בתים). ביה"ל (שצחו, ד"ה ואם היו). וביאר הרשב"א סברתו: מפני שעיר עשויה כמין קשת, כיון שישובה של עיר כן, אינה עשויה להתמלאת באמצעה... אלא בראשי הקשת הן מוסיפין והולכין; אבל עיר שמושבה רצוף אע"פ שפגומין יוצאין מראשיה עשויה היא להתמלאת באמצעה, וכדאמרינן לקמן גבי שלשה כפרים המשולשין וכו'.

19. לפי שבהם יש סברא להקל ולומר שבטלים אגב העיר (ואפילו יש ביניהם יותר מד' אלפים). אבל בעיר העשויה כקשת שעיקר העיר כך (שהם חלק מבתי העיר) יש חשיבות בראש הקשת כמו באמצעה היכא דהוי ארבעת אלפים בין ראשיה אין מודדין לה מן היתר. רא"ש.

20. או"ח שצחו. והביה"ל (ד"ה ואם) כתב שאפשר שיש לסמוך על דעת הרשב"א והריטב"א להקל בשעת הדחק. מקורות - רבינו חננאל (הו"ד בתוספות, ברשב"א, וברא"ש); הראב"ד (הובאו דבריו בחי' הרשב"א); ר"י (בתוספות נ"ה א', ד"ה עיר). רא"ש (סי' ב). רשב"א (נ"ה א', ד"ה ומכל מקום).

21. ראב"ד (והביאו הרשב"א בחי' נ"ה א', ד"ה והקשה הוא), והסיבה להקל ביאר הרשב"א דנראית כאלו העיר נמשכת שם, ואינה נראית כשתי עיירות אלא כשיוצאין מראשה. וכתב הביה"ל (שצחו, ד"ה ואם היו) שאפשר שגם הר"י ורבינו חננאל מודים לו.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הגה: ויש אומרים מן המקום שנתקצר שם הקטש שאין בו ארבע אלפים אמה. וכל זה שיש בין הקטש והיתר יותר מאלפים, אבל (אם) אין ביניהם אלפים מודדין בכל ענין מן היתר, וכן נראה להקל. (הגהות מימוני פרק כ"ה מהלכות שבת והרא"ש והטור).

כל בית דירה מתעבר עם העיר

(שנינו) היו שם גדודיות גבוהות עשרה טפחים, וגשרים ונפשות שיש בהן בית דירה, מוציאין את המדה כנגדן.

(נ"ה ב') מאי גדודיות? שלוש מחיצות שאין עליהן תקרה.

איבעיא להו: שתי מחיצות ויש עליהן תקרה, מהו? ולא איפשיטא.

תניא: אלו (בניינים) שמתעברין עמה - נפש (בניין על הקבר) שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות. והגשר, והקבר (בית קברות) שיש בהן בית דירה (לשומר). ובית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן. ובית עבודה זרה שיש בה בית דירה לכומרים. והאורות (של סוסים)²². והאוצרות (מחסי תבואה ויין) שבשדות ויש בהן בית דירה (לשומר). והבורגנין שבתוכה (בשדות לשומרי השדות). והבית שבים (המשמש לאיחסון כלים לספינות העוברות שם), הרי אלו מתעברין עמה (להיחשב כחלק מגבול העיר).

(המשך הברייתא): ואלו שאין מתעברין עמה - נפש שנפרצה משתי רוחותיה אילך ואילך (ונשאר רק שתי מחיצות)²³. והגשר, והקבר (בית קברות) שאין להן בית דירה. ובית הכנסת שאין לה בית דירה לחזן. ובית עבודה זרה שאין לה בית דירה לכומרים. והאורות, והאוצרות שבשדות שאין להן בית דירה. ובור, ושׁיח, ומערה, וגדר, ושובך (יונים) שבתוכה (שבשדה). כל אלו אינם בית דירה. והבית שבספינה (שאע"פ שהוא בית דירה, אבל היות שהוא על הספינה, אינו קבוע, ופעמים אינו בתוך שבעים אמה לעיר), אין אלו מתעברין עמה.

(ומקשה) ומערה אין מתעברת עמה?! והתני רבי חייא: מערה מתעברת עמה.

אמר אביי: כשיש בנין על פיה (בפתח המערה). (ומקשה) ותיפוק ליה משום בנין גופיה. (ומתרץ) לא צריכא להשלים (אם אין הבניין ראוי לדירה, כגון שאין בו ד' על ד', מועילה המערה להשלים השיעור).

אמר רב הונא: יושבי צריפין (דירה של הוצין וערבה, שאינה של קבע), אין מודדין להן (התחום) אלא מפתח בתיהן (ואפילו יישוב של צריפים, אינם קבועים להיחשב כעיר, להיות כארבע אמות, וכל אחד מודד מפתח ביתו אלפיים לכל רוח אם בא לצאת).

אמר רב חיננא בר רב כהנא אמר רב אשי: אם יש שם שלוש חצרות של שני בתים (קבועים של אבן או עץ, בהכי חשיבי עיר), הוקבעו (קובעות את כולם. כדתנן, נ"ט א', רבי שמעון אומר שלוש חצרות של שני בתים).

22. צ"ב למה צריך שיגור שומר באורות, הרי למדנו לעיל, פרק שני (י"ח א', סוגית גודל השטח המוקף פסים), שדיר גם מחשיב את ההיקף לדירה. ואמנם שם התבארו שיטות הראשונים מדוע דיר וסוהר מחשיבו כהוקף לדירה. ולדעת רבינו יהונתן שם, משום הרועה שדר שם, לא קשה. גם לשיטת רש"י, הסובר שהוא משום צרכי האדם, חליבה דיר לזבל וכיו"ב, גם כן לא קשה, שכן באורות סוסים אין שימושים אלו, ומשמש רק למדור הבהמה. ורק לדעת הרשב"א קשה.

23. ואם יש או אין תקרה, תלוי באיבעיא לעיל, גבי שתי מחיצות ויש עליהן תקרה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

שתי מחיצות ויש עליהן תקרה: בעיא דלא איפשיטא. פסק הרמב"ם לקולא, דבעירובין הלכה כדברי המיקל. **הראב"ד והרשב"א** פסקו לחומרא²⁴. **והרי"ף והרא"ש** השמיטו דין זה²⁵. **והשו"ע**²⁶ פסק כרמב"ם.

עיבור לעיבור: בירושלמי מובאת מחלוקת תנאים אם נותנים עיבור לעיבור. ודעת רבי שמעון בן יוחאי דנותנים. וכתב **הרא"ש** דמעובדא דברניש (לעיל כ"א א'), דהוּו אזלין לבי כנישתא דדניאל תלתא פרסי, נראה דגמרא דידן סבירא כרבי שמעון בן יוחאי, דהלכה כדברי המיקל בעירובין. וכן פסקו **הרמב"ם ושו"ע**²⁷.

יושבי צריפין, אין מודדין להן אלא מפתח בתיהן: **הרי"ף** השמיט מימרא זו. **והרמב"ם** הביאה. וכן פסק **השו"ע**²⁸.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות תחומין, סימן שצח)

ה. כל בית דירה שהוא יוצא מהעיר, אם היה בינו ובין העיר שבועים אמה ושני שלישים שהוא צלע בית סאתים המרבעות או פחות מזה, הרי זה מצטרף לעיר ונחשב ממנה וכשמודדין לה אלפים אמה לכל רוח מודדין חוץ מבית דירה זה. **הגה:** ויש אומרים שאין מתחילין למדד מיד מן הבית אלא מותחין חוט על פני רחב העיר נגד הבית ומרחיקין משם שבועים אמה ושירים ומתחילין, וכן בכל מקום שמודדין (טור). וכן נראה לי להקל.

ו. היה בית קרוב לעיר שבועים אמה, ובית שני קרוב לבית הראשון שבועים אמה, ובית שלישי קרוב לשני שבועים אמה וכן עד מהלך כמה ימים, הרי הכל כעיר אחת וכשמודדין מודדין מחוץ לבית האחרון; והוא שיהיה בית דירה זה ד' אמות על ד' אמות או יותר. וכן בית הפנסת שיש בו בית דירה לחזנים, ובית עבודת אלילים שיש בו בית דירה לכהניהם, והאוצרות שיש בהם בית דירה, והגשר והקבר שיש בהם בית דירה, ושלש מחצות שאין עליהם תקרה ויש בהם ד' אמות על ד' אמות, והבית הבנוי בים, ושתי מחצות שיש עליהם תקרה ומעזיבה, ומערה שיש בנגן על פיה ויש בה בית דירה, כל אלו מצטרפין עמה ואם היו בתוך שבועים אמה ושירים, ומאותו הבית היוצא רואים כאלו חוט מתוח על פני כל העיר ומודדין חוץ מאותו החוט אלפים אמה. **הגה:** ואם היו שני בתים כאלו נגד העיר, דינם כעיר העשויה כקשת. (טור). אבל שתי מחצות שאין עליהם תקרה אף על פי שדירים ביניהם, והגשר והקבר ובית הפנסת ובית עבודת אלילים והאוצרות שאין בהן בית דירה, והבור והשיח והמערה והשובך ובית שבספינה, כל אלו וכיוצא בהם אין מצטרפין עמה.

24. שכן משמע סתמא דברייתא. ותירוץ הגמרא שינויא בעלמא. ע"פ המאירי.

25. וכתב הב"ח (שצח,ו): נראה שדעתם להחמיר, ונסמכו על מה שכתבו מאי גדודיות? אמר רב יהודה: ג' מחיצות שאין עליהן תקרה, דמשמע דכל שאין לה ג' מחיצות אין מתעברין עמה. וסבירא להו דבעיא דלא איפשיטא, לא הוי בכלל הלכה כדברי המיקל בעירוב. והכי מסתבר.

26. או"ח שצח,ו. מקורות - רמב"ם וראב"ד (הל' שבת כח,ג). רשב"א (בחי' נ"ה ב' כתב שיש מי שפסק להקל, דבעירובין הלכה כמיקל. ובעבוה"ק בית נתיבות הו, פסק להחמיר).

27. או"ח שצח,ו. מקורות - רא"ש (פ"ה סי' ג). רמב"ם (הל' שבת כח,ב).

28. או"ח שצח,י. וביאר בביה"ל (ד"ה ולפיכך), שאין הפירוש מפתח בתיהם כמו בהלכה קודמת, של עיר היושבת על שפת הנחל (ראה להלן ס"א א'), דהתם לא בא אלא לאפוקי דאין הנחל נמדד עמה; אבל הבתים עצמם חשובין כשאר עיר דהוי כולם כד' אמות ומודדין אלפיים סביבם; משא"כ הכא אין שם עיר עליהם ומודדין לכל בית בפני עצמו אלפים סביבה דאין מצטרפין יחד כלל כעיר. מקורות - רמב"ם (הל' שבת כח,ו).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

בעזהש"ת
טו תשרי תשפ"א
מסכת: עירובין | פרק: ה | דף: נ"ה

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

י. יושבי צריפים, דהינו שיושבים באהלים שעושין מהוצין וערבה, אין להם דין עיר ולפיכך אין מודדין להם אלפים אמה אלא מפתח בתיהם. אם אין להם כמין הקף מחצה י' או חריץ י' סביב בתיהם (בית יוסף בשם שבולי לקט). ואם יש שם שלש חצרות של שני בתים קבועים של אבן או של נסרים, אלו עושים את כלם קבע ויש להם דין עיר ומרבעים אותה ונותנין לה אלפים אמה לכל רוח כשאר העירות.